

ГЛАС ВАЉЕВА

ИЗДАВАНИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ

Власник у име издавачког одбора
ПЕТАР М. ТАДИЋ, витезар
ТЕЛЕФОН БР. 22.

ПРИВРЕДНО-КУЛТУРНИ ЛИСТ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ПРЕТПЛАТА:

за 6 месеци 25 кн.; за годину 50 кн.;
за иностранство 100 кн.

Одбрана по тарифи. Чек, рачун бр. 53.733.

Број 49.

Главни уредник: НЕД. С. САВИЋ учитељ у пензији

Година V.

ФРАНЦУСКА И СОВЈЕТСКА РУСИЈА

Данас је могуће и оно што је се још јуче сматрало за немогуће. Догађаји тако јуре вратоломном брзином, да се једва само нотирају. Ни за коментар готово нема времена, јер док смо јуче могли коментарисати један крупан догађај у светској политици, сутра је на дневном реду други из основа супротан ономе јучерашњем.

Новине су објавиле Француско—Совјетски пакт о ненападању. То је пријатељски споразум руске Совјетске Републике и Француске да очувају тако свету потребан мир. Како новине пишу Француска се обавезала, да не дозволи анти—Совјетску пропаганду у својој земљи и да нарочито пази на остатке царистичке—руске избеглице да не праве завере противу Совјетске Русије. Реакционарни елементи Француске дижу паклену ларму противу овог наглог померања француске спољне политике у лево. Још мало па да владу радикал—социјалисте Ерио-а прогласе за издајнике отаџбине!

У нашој великој дневној штампи нема још коментара о овом највећем догађају. Не преносе се ни повољни коментари из стране штампе, што је веома чудновато. Један изузетак је учинио „Трговински гласник“, који у уводнику од 29. новембра трезвено коментарише Француско—Совјетски пакт, па између осталог вели: „Ако и једна земља у Европи има разлога да Совјетску Русију гледа са крајњим неповерењем, то је Француска. Не само што је и у њој било јако дејство совјетске пропаганде за светску револуцију, него још више због предатних и ратних дугова Русије, које Совјети никако нису хтели да признају. Уштеђевине ситних француских штедиша, кроз године и године узимала је царска Русија и суму задужења подигла на многе милијарде, чије враћање је било од дубоке економске важности за Француску. Отуда је Француска са правом била неповерљива према свакој замисли, која је препоручивала икакво приближење Русији без признања дугова. Као што је познато, Совјетска Русија је објавила да су ти дугови били империјалистички и штетни по руски народ и да према томе, и са моралне стране, новом режиму у Русији, неможе ништа да се пребаца...“ Требало је чекати... да се француски ситни

штедиша помири са својом судбином и да враћање и признање руских дугова избаци из спискова чак и својих сумњивих потраживања“.

„Данас је несумњив факт да се Совјетска Русија дигла из хаоса револуције...“ „Нов режим се учврстио и преко плана за индустријализацију од некадашње пољопривредне земље на путу је да, по свима обавештењима, била пријатељска или непријатељска, створи услове за индустријску производњу огромних размера. Са својих 160 милиона становника и шестином површине земљине кугле Русија, каква таква, представља фактора који се неможе мимоћи...“

Француска влада „морала је најзад, да погледа стварностима у очи, када је видела да земље реакционарних правца налазе могућности да са њом сарађују. Националистичка Немачка и фашистичка Италија нису показивале много скрупула, кад су редом једна за другом стварале трговинске везе са Русијом и уживале на њеном тржишту скоро повлашћени положај...“ „А кад се узме у обзир да је по сагласном мишљењу свих стручњака, један од узрока светске кризе и одсуство тако огромног простора и толике количине људи са светског тржишта, онда је дошао последњи час да се са каквом таквом Русијом морало почети да рачуна...“ Совјети, ма како да стоје на супротном пољу према капиталистичкој привреди и моралу приватно правног система ипак своја дуговања, учињена под новим режимом врло уредно плаћају и показују у том погледу сигурност скоро већу него економско слабије земље индивидуалистичког поретка“.

Истичући те економске моменте „Трговински Гласник“ у том своме чланку „Француско—Совјетски пакт“ подвлачи још значајнији политички моменат који утиче на промену Совјетске политике, према капиталистичким земљама. И умесно се истиче да су Совјети увидели безциљност очекивања светске револуције помоћу њине пропаганде. Што су то увидели, „то је можда и за њих и срећа, јер су се од тада морали да се ослобоне само „у се и у своје кључе“ и да раде. Данас се у Русији заиста ради и то у размерама које изазивају неверицу“.

„И ту она несумњиво показује успехе. Али да би на том путу

могла да има још и сигурнијих успеха, на првом месту јој је потребан мир...“

Што нас понајвише мора радовати, то је и очекивање да ће овај пакт демократске Француске и Совјетске Русије, утицати да не буде још дуго могла наћи у свету подршке полититика немачких грофова и барона, који кроз дивљи хитлеризам гурају културни немачки народ да тражи спаса у враћању Кајзеровштину која је тај највреднији народ бацио у пропаст и беду.

Француско—Совјетски пакт даје наде на стабилизацију мира у свету. Но тај мир биће онда тек за једно дуже време обезбеђен само тако, ако демократска Француска и даље буде вођена демократским принципима. Тугаљиво питање разоружања које се захтева само од Немачке, а на које други не пристају неће учврстити мир и поверење. То неправдо мерење и гура немачки народ Хитлеру и то одржава у Немачкој владу барона. То ће трезвени г. Ерио ваљда увидети и неће дозволити како рече вођ француских социјалиста Леон Блом, да би „француски ђенералштаб више волео Немачку наоружати него да се сам разоружа“.

М. К.

ЛИСТИЋИ

— из једнога бележника —

Скроман бити врлина је,
Само треба и то знати,
У данима опште кризе
Тај се луксуз не исплати.

Ж.

ПРАЗНИК УЈЕДИЊЕЊА

Југословенски празник уједињења — 1 децембар прослављен је у Ваљеву и ове године на врло свечан начин.

Још уочи тога дана пред вече топови су огласили славље у варош је окићена заставама. Зором 1 децембра топовски пуцњи су проламали ваздух и опомињали нас да је на данашњи дан пре 14 година, т. ј. 1 децембра 1918 г. Др Павелић испред делегата Народног већа из Загреба пред владом Краљевине Србије изјавио тадашњем регенту, данашњем Краљу Александру:

„... Осећамо се сретним, што у име Народног већа Словенаца, Хрвата и Срба можемо да поздравимо Ваше Краљевско Височанство у престоници ослобођене Србије, као врховног команданта победовосне народне војске, која је у заједничкој борби с војскама моћних савезника створила услове за извршење великог дела, нашег народа, уједињење Словенаца, Хрвата и Срба, који су на територији бивше Аустро-Угарске монархије извели прерат и привремено створили независну народну државу...“

„Народно веће у Загребу у својој седници од 24 новембра одлучило је да се проглашава уједињење државе Словенаца, Хрвата и Срба са Србијом и Црном Гором у јединствену државу и изабрало је своје одасланство које ступа пред Ваше Краљевско Височанство да Вам овај закључак званично и у свечаној форми саопшти. Закључак је Народног већа да владарску власт на читавом територију сада јединствене државе Срба, Хрвата и Словенаца врши Његово Величанство Краљ Петар, односно у његовој земени као регент Ваше Краљевско Височанство...“

Тако је тада, пре 14 година прокламовано уједињење Срба, Хрвата и Словенаца у јединствену и недељиву Краљевину. Тиме је остварен вековни сан Јужних Словена...“

Од тога свечаног чина до данас прошло је пуних 14 година. За то време догађаји и рад прво владе Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, па онда Краљевине Југославије, народа и његових претставника утврдили су горњу изјаву да је данашња наша краљевина постала заиста јединствена и недељива. Узвлад наши непријатељи и ствари и дод њи покушавају да увесу заводу и паметњу у наш народ, неће им помћи. Наша држава мора остати тритријално јединствена и недељива и ако се можемо међусобно договорати преко наших претставника — изабраника о начину нашег унутрашњег уређења.

То се уверење има у најзабаченијим нашим селима, па се то уверење манифестовало и данас приликом прославе празника уједињења у нашој вароши.

По одслуженој Св. литургији извршено је благодарјење на завршетку кога је прота Стеван Поповић у једном кратком и импровизираним говору, погађајући мисли свих нас, одао хвалу нашој војсци за стварање наше Краљевине и изразио наду да ће они наши легендарни јунаци који су је знали створити бити у стању чувати је.

Војска је дефиловала кроз варош. После подне је војна музика концертирала за народ пред Окружним сулом. У вече је била бакљада кроз главне улице вароши. Варош је била цео дан затворена.

Соколи су у 11 часова имали беседу у пивници „Србије“ где је старешина сокола Др Вукелић говорио о улози Сокола у стварању Југославије — а увече су такође Соколи приредили у Официрском дому Академију са игранком.

Тако је прослављен дан уједињења у Ваљеву.

Ко највише производи и извози сувих шљива?

„Ми смо некад имали монопол сувих шљива, па смо га изгубили својим рђавим радом и дошли смо на треће место у овом послу.“

Они који незнају светску производњу, гледајући наше шљиве у Ваљеву, мисле да смо ми главни произвођачи и леђанци воћа, а шљива нарочито, за цео свет. Међутим

* „Издава на досадашње кризе“: издавање г. Боке Периног, на Конгресу Савеза Српских земљор задруга у Сарајеву 18. септембра 1932 године.

колико смо ми безначајни на светском тржишту према другима!

У 1930 години ми смо, цела наша Југославија извезла сувих шљива 763 вагона а у 1931 извезли смо 824 вагона. За две године дакле 1930 и 1931 ми смо извезли 1.587 вагона. Али Америчке државе извезле су за време од 1 јула 1931 до 31 маја 1932 год. 10.700 вагона. Из ових бројки види се како смо ми слабо напредовали у производњи а још више, у неумешности да се пробацимо у свет са нашим производима.

И ове године у којој је био обилнији род шљива и када ће изгледа наш извоз сувих шљива стићи на близу 2.000 вагона и ове године, место да се прогуримо на нове пијаци, ми смо изгубили поверење и код ових које смо једва тек прошле године освојили.

Слали смо у свет место сувих шљива, цибру, неосушену довољно робу која је на пијаци дошла у тролом стању. На тај начин и онако очајно мале цене, обарали смо још више и нешта што је најгоре, и ово мало интересаната за нашу шљиву за догодине умањили смо.

Ко је крив што долази на пијаци и у трговачке магацине неосушена довољно шљива? Крив је произвођач али и у истој мери и трговац што купује шљиву која није довољно сува!

Комисије за преглед су једна велика неозбиљност која кошта пуно а ничега ефикасног не даје. Оне су „пронађене“, онда кад је продавац овде кад утовари шљиве у вагон, хтео да са себе скине одговорност и да му комисија потврди да је предао „добру робу“ да би је сутра наплатио! Али ако се хоће искрено помоћи да се поврати поверење у наше шљиве, треба укинути то шегачење са комисијама. Сваки ко хоће да тргује са сувом шљивом он мора знати боље него неке комисије, која је шљива добра и довољно сува. И продавац мора за квалитет носити одговорност бар за пут од 10 дана јер је нелогично бранити се да се суве шљиве кваре у путу од 5—6 дана а знаде се да и сирове шљиве пажљиво паковане могу издржати да се не покваре за 6 дана. М. К.

— Свршите се. —

Народна књижица и читаоница

У понедеоник 20 пр. мес. одржата је у канцеларији директора ваљевске гимназије седница Окр. одбора за народно просвећивање, на којој је поред осталих одлука решено и то: да се овде у Ваљеву поведе жива акција за оснивање једне читаонице и књижице, које би биле приступачне и истима се користили сви редови грађанства наше вароши. Нарочито ће та књижица и читаоница користити сиротнијем свету, који није у стању да дође до добре и корисне лектире због доста скупих књига. Оне ће бити од велике користи и нашој школској омладини, која ће са једним малим улогом моћи постати чланом исте установе.

Уредник нашега листа обећао је читаоници ставити на расположење све листове, које редакција добија у замену — а председник Извозничког удружења г. Анђелко Михаиловић обећао је дати на ту циљ 500 д. Пројект правила Народне књижице и читаонице је у изради од стране једног ужег одбора и надамо се да ће бити готов у току овог месеца.

Одбор се нада да ће се на г. Михаиловића угледати и други виђени грађани наше вароши на притећи истом како са новчаним прилозима тако и са прилозима у књигама, листовима па и намештају.

Надамо се да ће и Клуб интелектуалних радника са својом богатом књижицом прићи овој Народној књижици и читаоници те на тај начин убрзати оснивање исте. За сада највећа се тешкоћа предвиђа због немања подесног локала. Али је наше мишљење да би се привремено могли помоћи локалом у коме је смештена редакција нашега листа

и књижица Клуба интелектуалних радника.

Дакле на Одбору је за народно просвећивање да похита и ово своје решење приведе у дело, те да се задовољи једна културна потреба вароши Ваљева.

Говорје се кује док је вруће.

ПРЕТПЛАТНИЦИ

Ко још од вас није измирио претплату ва „Глас Ваљева“ нека исту пошаље на чек бр. 53.733 — или нека је донесе и преда благајнику нашега листа г. Милићу Д. Милошевићу (радња Јовановића и Антонијевића у Ваљеву).

Обавештење

Поводом чланка „Општинска мерина“ који је изишао у 46. бр. нашега листа, а да се неби изазвале нежељене последице због погрешног тумачења тач. 3. § 320 Закона о радњама, када се исти чита без везе са § § 88. и 438. истога закона, — те се тиме у народу ствара уверење: да су занста уквнуте општинске мерине, уредништво је добило са надлежне стране обавештење: да општина и на основу Закона о радњама има право мерине јер по т. 3 § 320. овог закона престаје закон о мерини, а по т. 1. § 88. општина има искључиво право на мерење тежине робе

По тачци 2 истог § ценовник за обављање овог посла одобрава Општа управна власт.

По тачци 1. § 438. решење Мин. трговине и индустрије од 31-X-1928. год. бр. 2140. којим се одређују ставови за мерину остају на снази најдаље за годину дана после ступања на снагу овога закона.

У року од године дана дужне су општине да пријаве надлежној власти да ће и надаље држати јавну вагу и морају у том року затражити одобрење тарифе.

Како није прошао одређени рок „година дана после ступања на снагу овога закона“ а то је март 1933. год. то наша општина има то искључиво право мерине по старом закону све до тог рока. Но иста је се благовремено постарала и општој уравниој власти пријавила да ће и надаље држати јавну вагу. Тражила и добила одобрење тарифе, по којој ће се мерина наплаћивати. Ово обавештење — место званичне исправке — дајемо нашим читаоцима те да неби исти долазили у сукоб са органима општинске власти који овај посао — мерину — врше на основу законских прописа и одобрења.

ВЕСТИ

Венчали се

У четвртак 24. новембра у ваљевској цркви венчала се г-ђица Селена Матићева, свршена ученица учитељске школе, са г. Чедом Јанковићем учитељем из Планинице (срез колубарски).

Раднички концерт

Раднички синдикати у Ваљеву, као што смо у прошлом броју објавили приређују у „Гранд хошелу“ 11. окт. м. увече концерт у корист помагача својих беспослених чланова. На концерту ће суделовати ваљевско певачко друштво „Чика Љуба“.

Апелујемо на грађанство да овај концерт наших вредних радника посете и прилозима помогне јер помоћи раднике треба да буде прва дужност свесних грађана.

У корист „Гласа Ваљева“

Да би се колико толико умањило дуг штампарији пошто се претплатници на све наше опомене и апеле слабо одзивају, то је уредништво решено да на први дан православног Божића опет приреди један концерт у корист „Гласа Ваљева“.

Уредништво ће се постарати да и овом приликом задовољи посетиоце лепим и одабраним програмом, као и прошли пут што је концерт испрошао опште задовољство па се унапред нада обилној посети и прилогу.

Да би програм концерта био што бољи, уредништво моли како певачка друштва, тако и свакога који би драговољно са којом уметничком тачком хтео на истом учествовати, да нас благовремено известе.

Наше сталне претплатнике, пријатеље и читаоце нашега листа молимо: да већ од сада врше пропаганду за исти концерт, како би добили што више прилога те дуг исплатили и „Гласу Ваљева“ продужили живот, вративши га са пола на цео табак.

Извоз наших јабука

Од 1 до 10 новембра о. г. извезено је јабука:

у Немачку	197 ваг.
„ Чешку	152 „
„ Италију	11 „
„ Аустрију	10 „
„ Маџарску	5 „
„ Швајцарску	3 „

Свега 378 ваг.

Кад би се прорачувало да је свако кило плаћено само по 1.50 дин. видело би се колико се узело само за ових 10 дана за јабуке. Рачуна се да ће се за јабуке узети са стране 80—100.000.000 дин. Шта из овога да извучемо за науку? Да садимо што више и што бољих сората јабука. Ових што странци траже. Будимке и колачаре.

† РАДА Б. ТОМИЋ

Велики добротвор Ваљевске трговачке омладине

Преминуо је на дан 15 октобра т. г. у Београду у својој доми у 63 години живота, а сахрањен је уз велико учешће београђана, родбине, пријатеља и познаника из Ваљева и околине. Угасио се живот човека који је требао још да живи. Престало је куцати племенито срце ретког трудбеника и главног радника на привредном пољу. Не раде више руке Раде Б. Томића индустријалца из Београда.

Рођен је у Ваљеву, где је и детињство провео у кући својих родитеља: Јане и Богосава Томића трг., и учио основну школу и гимназију. Напушта гимназију, одлази у Беч и одаје се изучавању стручних знања за индустријска предузећа. После проведених две године враћа се из Беча у Београд довољно спреман за послове, и ступа као пословођа у онда још младо индустријско предузеће „Фабрику Гођевац“. Вредан по природи а жељан рада развија у њему послове улажући у њих своју умешност и свој труд до врхунца своје моћи.

Сопственици фабрике и сами велики трудбеници, ценећи његов систематски рад и спрему, а запажајући код њега велику љубав према послу, дају му маха те послове развија из дана у дан све више. Воља

Многи нису веровали!

Али сад су се сви уверили, да највеће стовариште књиц. и школ. материјала

»ЛА ФРАНС«

ДРАГОЉУБА С. ТЕШИЋА, Београд

Тел. 25 309.

Поенкареова 32

располаже са највећим избором карата за Божић и Нову годину као и осталих карата француске, немачке и италијанске галерије. Велики избор карата из наше историје. Конфета и серпентина за забаве. Канцеларијске и трговачке хартије као и коверата, оловки, пера и других многобројних артикала. Цене су најниже. Ко је год радно са нама тај зна да смо књижара „Ла Франс“ шаље робу брзином авиоплана!

Трговина код Јевтиноће

Душана Р. Мишковића

у Ваљеву

За ову сезону и идуће празнике добила је велики избор

галантериске робе

шешира, качкета, кошуља, чарапа, машини, рукавица, трикотаже, ташни, парфимерије и т. д. Све ће се продавати врло јевтино али за готово. 1-

и љубав према послу развија се код њега до крајњи граница. Сла уживања налазио је само у послу и раду а за све друго није много марио.

Време рата провео је у ропству у Најмеђери. Овде се осећа племенитост његова, и осећа љубави према беднима. Помаже материјално коме је помоћ требала и ако је и сам више пута оскудевао. Упућује неписмене да уче читати и писати и залаже се да постигну усиех. Не само у ропству, он је свосећао беду других на сваком месту. Нису ретки случајеви да вас неко не упита за Раду Томића и каже како му је негде указао помоћ.

Фабрика у којој је радио до рата 25 г. као службеник, претворена је за време рата у згариште и рушевине. Дотадањи сопственици ушли већ у године, а под утиском напора из прошлости, нису се могли решити да је обнављају и наставе рад. Пок. Рада није могао гледати да она остане и даље као згариште. Узједници са инж. Љубом Гођевићем откупљују од дотадањи сопственика машине и материјал који су се налазили у рушевинама и Аустријанци нису били одвели. Оправљају фабричне зграде и старе машине, а нове машине набављају и монтирају. Почину рад и воле фабрику под старим именом „Фабрика Гођевац“. Снажним замахом развијају послове за кратко време до степена на коме су пре рата били па у неким иду и даље у њима успевају.

Браћа Радина Јеврем и Милан, уписали су га за члана великог добротвора ваљевске трговачке омладине са улогом од 1000 дин. Нису ни могли наћи подеснију установу, него ову у месту његовог рођења, која и као и он дела скоро 50 година, са истом вољом и љубављу, на спремању младића за рад на привредном пољу, као што је и он дуг низ година успешно делао.

Ваљевска трговачка омладина чуваће Радино име од заборана чинећи сваке године помен души његовој. А оно нека буде прва воштавица од стране Ваљевске трговачке омладине упаљена на гробу његовом.

Нека му је вечан помен. М. Р. Г.

Преглед тржишта

У току прошлих седам дана измерено је и продато на ваљевској пијаци и то: Сувих шљива 98296 кгр. по дин. 200—280; Пшенице 46400 кгр. по дин. 140 — 150; кукуруза 50880 кгр. по дин. 65—70; зоби 8258 кгр. по дин. 95—100.

Продато стоке: говеди 176 ком. свиња 109 ком, оваца 237.

Сухе гљиве

купује увек и плаћа врло добро

М. Гершак и Комп.

Љубљана, Пречка ул. 4

велетрговина за земаљске плодове. Пошаљите узорке и понуде. 4-6